

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทั้งทางความเจริญด้านเทคโนโลยี กระแสสังคมโลกาภิวัตน์ ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครองที่มีลักษณะ ประชาธิปไตย ส่งผลทำให้สภาพภายในประเทศปรับเปลี่ยนไปตามกระแสของการ เปลี่ยนแปลงต่างๆ และเป็นแรงผลักดันให้สภาพการจัดการศึกษาของประเทศเปลี่ยนแปลง ไป ทั้งในด้านปรัชญาการศึกษา เป้าหมาย วัตถุประสงค์ หลักสูตร การจัดการเรียน การสอน การประเมินผล การเรียนการสอน การนิเทศและการพัฒนาบุคลากร รูปแบบ การจัดการศึกษา การบริหารจัดการ บทบาทของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา การบริหารการศึกษามีแนวโน้มเป็นไปในลักษณะเดียวกับการบริหารธุรกิจที่มุ่ง ประสิทธิภาพและประสิทธิผล อย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงที่จะมี ผลกระทบต่อการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งถือเป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อเตรียม ทรัพยากรอันมีค่าของประเทศสู่ยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นการยกระดับคุณภาพ ของประชากรในประเทศให้สูงขึ้นส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต ยุคโลกาภิวัตน์เป็น ยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่าง รวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิด ขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลกโดยปัจจัย สำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทาย ดังกล่าว คือ คุณภาพของคน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระบรมราโชวาท เกี่ยวกับการศึกษาไว้ดังนี้ “การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้และคุณสมบัติ ต่างๆ ที่ช่วยให้คนนั้นอยู่รอดในโลกได้เป็นประโยชน์ต่อตนเองครอบครัวและสังคม ส่วนรวม” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 ก, หน้า 4) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มี คุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยจะต้องเป็นการจัดการศึกษา เพื่อให้

ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้เป็นคนที่รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข

ดังนั้น คุณภาพการศึกษาจึงสะท้อนถึงคุณภาพของคนที่เป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเหลื่อมล้ำและแตกต่างกันทั้งในด้านงบประมาณคุณภาพบุคลากรหรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียนรวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ เช่นความร่วมมือของกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชนหน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษาและการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาอีกทั้งปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเองมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเองคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการบริหารจัดการจึงมีความแตกต่างกันดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 4) กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐาน คุณภาพผู้เรียนที่สังคมต้องการได้ระบุไว้ในมาตรา 6 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ (หมายถึงสุขภาพกายสุขภาพใจ) สติปัญญาความรู้ (หมายถึงเป็นคนเก่ง) และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (หมายถึงเป็นคนดีของครอบครัวและสังคม)” และในมาตรา 7 ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ว่า “ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขรู้จักรักชาติและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพความเคารพกฎหมายความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยรู้จักรักชาติผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากลตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพรู้จักพึ่งตนเองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” เพื่อให้ก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคที่ความรู้และเทคโนโลยีเจริญขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 11) ในยุคของการปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่ได้ประกาศวิสัยทัศน์เกี่ยวกับคนไทยว่าคนไทยต้องได้ เรียนรู้ตลอดชีวิตมีสติรู้ทันมีปัญญารู้คิดมีสมรรถนะและมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อครอบครัว ประเทศชาติและเป็นพลเมืองดีของโลกซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 9) ที่ได้มุ่งพัฒนาให้เด็กมี พัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งด้าน ร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาเพื่อให้เด็กพัฒนาตนเองเป็นคนดีมีปัญญา มี ความสุขมีศักยภาพในการเรียนรู้และดำรงชีวิตในอนาคตในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ ผู้เรียนระดับการศึกษาปฐมวัยจึงยังคงยึดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรเป็นหลักโดยกำหนดคุณภาพผู้เรียนเป็น 4 ส่วน คือ พัฒนาการ ด้านร่างกายพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจพัฒนาการด้านสังคมและพัฒนาการด้าน สติปัญญา

จากที่กล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของการศึกษาว่าจำเป็นจะต้อง ได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ จริยธรรม คุณธรรม ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของ ประเทศไทย โดยจะต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดกลไกในการ ตรวจสอบและกระตุ้นให้หน่วยงานทางการศึกษามีการควบคุมคุณภาพการศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 ก, หน้า14) ได้กำหนดให้ หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐาน การประกันคุณภาพเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจ ปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและ สร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น

ปัจจุบัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 (แผนปฏิบัติการประจำปี, 2558, หน้า 19) ดำเนินการด้านการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามาโดยตลอด แต่เนื่องด้วย ศักยภาพ บริบทและความพร้อมของแต่ละโรงเรียนทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่

จึงทำให้มีสภาพและปัญหาแตกต่างกันไป ซึ่งเป็นสภาพของการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพภายในที่ยังไม่ต่อเนื่องเป็นระบบ เป็นประเด็นคำถามในเรื่องการรักษามาตรฐานของการดำเนินงานในด้านต่างๆ อยู่เสมอในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาการประกันคุณภาพการศึกษาจะถูกนำมาใช้ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการบริหารคุณภาพการศึกษาและยังพบว่า (แผนปฏิบัติการประจำปี, 2558, หน้า 32) ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีผลสัมฤทธิ์ที่แตกต่างกันส่งผลกระทบต่อคุณภาพและมาตรฐานโดยรวมของเขตพื้นที่การศึกษาดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนความรู้ความสามารถของครูผู้บริหารบุคลากรทางการศึกษาและสร้างความเข้มแข็งให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอย่างเร่งด่วนและจริงจังภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับปฐมวัยว่ามีเรื่องใดบ้างที่เป็น การปฏิบัติที่เป็นเลิศหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมายการจัดการเรียนรู้หรือวิธีการปฏิบัติที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง กระทั่งเกิดผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์เป็นที่ยอมรับ และมีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน มีวิธีการปฏิบัติอย่างไร ประสบผลสำเร็จได้อย่างไร ภายใต้เงื่อนไขใด เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้สนใจค้นคว้า และเป็นแนวทางพัฒนาการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับปฐมวัยให้สามารถพัฒนาคุณภาพของการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องสำหรับการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 2-3) เป็นการดำเนินงานโครงการกิจกรรมสำหรับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ปัจจัยสำคัญคือการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practice) ด้านกระบวนการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหาร ครู การมีส่วนร่วมของชุมชนองค์กรต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดรูปแบบความเชื่อมโยงของมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้การวิเคราะห์หานั้นเป็นการวิเคราะห์ที่หลากหลาย ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาเอกสารการปฏิบัติงานในโรงเรียน สัมภาษณ์ ผู้บริหารและครูการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลเชิงคุณภาพในโรงเรียน เพื่อให้ได้ การปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการประกันคุณภาพภายในของแต่ละโรงเรียนโดยนำมาเรียบเรียงนำเสนอให้เป็นระบบ

มีการสรุปวิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ และเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

คำถามการวิจัย

1. การปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการประกันคุณภาพตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับปฐมวัยควรมีลักษณะและวิธีการปฏิบัติอย่างไร
2. ข้อเสนอการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการประกันคุณภาพตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับปฐมวัยมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์มากน้อยเพียงใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับปฐมวัย
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

1. สามารถนำผลการศึกษากิจการปฏิบัติที่เป็นเลิศเป็นแนวทางพัฒนาการด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อเผยแพร่วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศและปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานเพื่อให้มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับปฐมวัย
3. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาได้ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและส่งเสริมการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านกลุ่มประชากรเป้าหมาย ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ

1.1 กลุ่มประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่โรงเรียน

บ้านเลิงคาประชาเนรมิต โรงเรียนอนุบาลเจริญศิลป์และ โรงเรียนอนุบาลสกลนครใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงทั้งนี้มีคุณสมบัติการผ่านการประเมินของ สมศ. รอบ 3 (2554–2558) ในระดับดีมากทุกมาตรฐาน และมีนวัตกรรมหรือตัวอย่างการปฏิบัติที่ดีด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับปฐมวัยมีประโยชน์ต่อสังคม เป็นกรณีศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

1.2 ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ตรวจสอบการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 7 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมในประเด็น ดังต่อไปนี้

การปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 26) ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ได้แก่

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
3. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
5. การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
6. การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
7. การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
8. การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

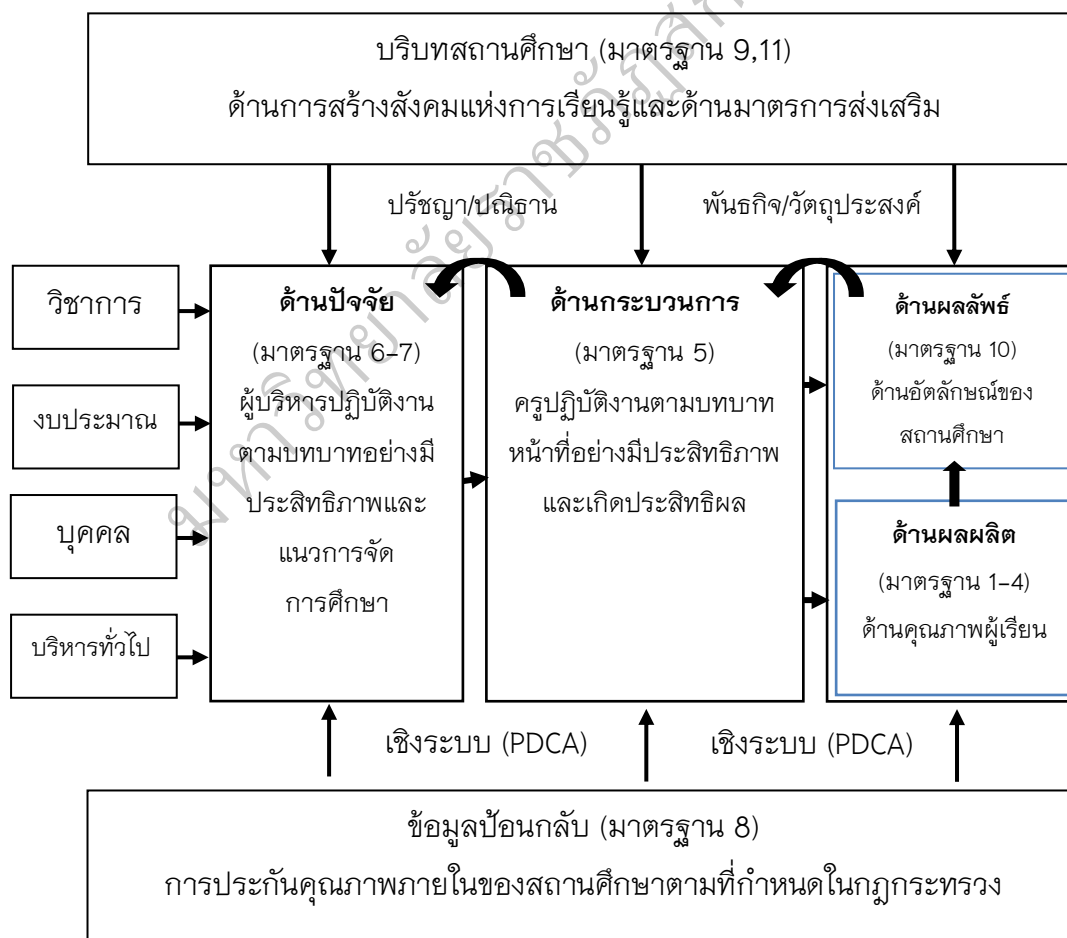
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ระดับปฐมวัย

3.2 การปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการประกันคุณภาพตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับปฐมวัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการทราบถึงการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับปฐมวัยโดยอาศัยกรอบแนวคิดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ส่วนการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practices) อาศัยกรอบแนวคิดมาตรฐานการประเมินสำหรับคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 11-14) สามารถสรุปเป็นภาพประกอบได้ ดังนี้

ภาพประกอบ1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. การปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง วิธีการในการพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของชุมชนผู้ปกครอง

2. การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาโดยบุคลากรของสถานศึกษาหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด ประกอบด้วย

2.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบการประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา

2.2 การจัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย

2.2.1 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่จัดทำอย่างเป็นระบบประกอบด้วยเป้าหมายยุทธศาสตร์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

2.2.2 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานตามแผนและการกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้

2.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง การจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการดำเนินงานทุกคนมีส่วนร่วมและการสร้างระบบการจัดการข้อมูลต่างๆ ของสถานศึกษาที่สามารถใช้ตัดสินใจวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

2.4 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการตรวจสอบและทบทวนโดยบุคลากรในสถานศึกษาการดำเนินการและการตรวจสอบทบทวนจากหน่วยงานต้นสังกัดซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลและผลการดำเนินงานของสถานศึกษานำมาตรวจสอบเปรียบเทียบตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.5 การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนดและการประเมินการบริหารจัดการศึกษาด้วยกระบวนการและวิธีการที่ได้มาตรฐาน

2.6 การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน หมายถึง การนำข้อมูลผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพการตรวจสอบและทบทวนภายในและภายนอกมาประมวลจัดทำรายงานเป็นรูปเล่มเพื่อรายงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพต่อไป

2.7 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง กลไกในการดำเนินงานของระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นการส่งเสริมการพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของระบบการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

3. มาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษาปฐมวัย หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักเทียบสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียนมี 4 มาตรฐาน 17 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานด้านการจัดการศึกษามี 4 มาตรฐาน 28 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษามี 1 มาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานด้านการส่งเสริมมี 1 มาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้

4. สถานศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง สถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี (5 ปี 11 เดือน 29 วัน) ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่น ๆ

5. เชิงระบบ (PDCA) หมายถึง กระบวนการดำเนินงานวงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle) PDCA (Deming, 1986) ประกอบด้วย

Plan คือ การวางแผนจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดขึ้น

Do คือ การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

Check คือ การตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนงานในขั้นตอนใดบ้าง

Act คือ การปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหาหรือถ้าไม่มีปัญหาใดๆ ก็ยอมรับการดำเนินงาน

กระบวนการเชิงระบบ ดังกล่าว นำมาประยุกต์ใช้กับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ทั้ง 4 ขั้นตอน ดังนี้ การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา (Plan) การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา (Do) การตรวจสอบการประกันคุณภาพการศึกษา (Check) และการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาปรับปรุง (Act)

6. กระบวนการดำเนินงานตามแผน (Process on going) หมายถึง กรอบในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต/ผลลัพธ์

6.1 ด้านปัจจัย ประกอบด้วย ด้านผู้บริหาร/ด้านแนวการจัดการศึกษา/ด้านโครงสร้างการบริหารจัดการ/ทรัพยากร

6.2 ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย ด้านครูปฏิบัติงานตามบทบาทอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6.3 ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ ประกอบด้วย ด้านคุณภาพนักเรียน/ด้านคุณภาพสถานศึกษา

7. ปรัชญา/ปณิธานพันธกิจ/วัตถุประสงค์ หมายถึง ความรอบรู้ ความตั้งใจจริงที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ความมุ่งมั่นตั้งใจ วิสัยทัศน์ต้องการให้เกิดขึ้นจะทำให้ปรัชญาบรรลุผลขอบเขตหรือหน้าที่ ที่ต้องทำให้บรรลุวิสัยทัศน์ บทบาทที่จะต้องทำในระยะเวลาที่กำหนดผลสำเร็จหรือผลลัพธ์ที่ต้องการในอนาคต ข้อความที่ระบุผลประโยชน์ที่มีต่อกลุ่มเป้าหมาย เพื่อคุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษามีความเชื่อมโยงกับด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านมาตรการส่งเสริม ด้านอัตลักษณ์และคุณภาพผู้เรียน